46ste jaar. — Nr 63. Zaterdag 27 Mei 1899.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, nr 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »

Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** cent^mes per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 27 MEI 1899.

Van alles wat.

De aanval, dien het wetsontwerp over de kiesherverming in de middensectie heeft moeten onderstaan, was zeer hevig, maar de ministers hebben meer vertrouwen dan ooit in den uitslag.

't Is het gemeenzaam lot van al de overgangswetten, zeggen zij, bestreden te worden, juist omdat niemand er zijn ideaal in vindt.

Zij doen opmerken dat, gezien de verschillende stroomingen die de Kamer verdeelen, elke oplossing die de algeheele toepassing zou zijn van een zelfde stelsel, onvermijdelijk schipbreuk zou hebben geleden.

In de tegenwoordige Kamer — M. Vandenpeereboom heeft het zelf onderzocht — zou er geene meerderheid zijn, noch voor het eennaming stelsel, noch voor de E. V., noch zelfs voor het statu quo, dat te verdedigen was vóór de ministeriele crisis, maar dat nu zou gelijk staan met eene bekentenis van onmacht.

M. Vandenpeereboom is tot de formuul gekomen, die hij nu voorstelt, door het zoeken in zekeren zin naar een middenweg tusschen de verschillende stelsels.

En daar hij zijn eigen voorkeur niet heeft kunnen doorbrengen, denkt hij dat zijne collegas van de rechterzijde ook wederzijdsche toegevingen moeten doen.

De ontoegevendheid zou ons tot de verwarring leiden en men zou niets winnen met de zaak te verdagen. Hetzelfde verschil van meening, dat vandaag bestaat, zal ook morgen nog bestaan en het akkoord zal zooveel te moeilijker zijn, nadat lange en ophitsende polemieken de geschillen zullen verscherpt hebben.

Het Kabinet is vast besloten de verdaging te verwerpen ; het neemt reeds in principe verschillende wijzigingen aan, die in de wenschen vallen der middensectie.

Het ontwerp zal er bij winnen, wanneer het ontdaan is van sommige schikkingen, die al te ingewikkeld zijn en vat geven op de kritiek.

Het quorum, in plaats van gerekend te worden naar het getal stemmen, zal vastgesteld worden volgens het getal zetels, die moeten toegewezen worden : 1|3 van drie afgevaardigden, 1|4 voor 4, enz.

Belangrijker wijzigingen zijn niet te voorzien. Ik ken leden der rechterzijde, die beloofd hebben het wetsontwerp te stemmen, maar die zich als vrij van alle verbinteuis zouden beschouwen, indien het ministerie aannam dat het stelsel der E. V. toegepast werd in meer dan de zeven arrondissementen, door het tegenwoordig ontwerp beoogd.

* * *

De kalmte is in de koolstreken teruggekeerd ; maar de ellende is er grooten hoevele honderden werkdagen zouden er niet noodig zijn, om een weinig welzijn terug te brengen in de huisgezinnen, welke door den vreeselijken honger bezocht zijn !

Voor wat de loonsverhooging betreft, is het twijfelachtig dat de werkstaking tot iets zal gediend hebben. Want in vele koolmijnen — het feit is officieel vastgesteld — klom het loon der werklie in dezelfde verhouding als de verwezenlijkte winsten.

Zeker is het in alle geval, dat daar, waar de socialistische leiders het meest invloed hebben uitgeoefend, ook de mijnwerkers niets hebben bekomen.

In de Borinage en in Charleroi, waar de tyrannen van de sociale zich op hunne wenken doen gehoorzamen, hebben de werklieden ten slotte moeten toegeven voor den honger, en zij hebben hun werk hernomen aan dezelfde voorwaarden als vóór de werkstaking.

Men begrijpt met welke verontweerdigingen die ongelukkigen bezield zijn tegen de leiders, die ze tot een zoo noodlottigen weerstand hebben verleid.

Er zijn plaatsen waar de socialistische leiders zich niet meer zouden durven vertoonen ; hunne weinig belangwekkende personen zouden er niet meer in veiligheid zijn.

En, rechtveerdigen ommekeer van het lot, die mannen, die eene verdwaalde volksmassa gisteren nog toejuichte, zouden vandaag verplicht zijn zich onder de bescherming te stellen van de gendarmen, om te ontsnappen aan de wraak des volks.

* * *

Toen de Maagd Maria een geheel klein kind was, wandelde zij op zekeren dag door het groene veld ; en overal waar zij voorbijging, bogen de bloemen hun kopken voor het kleine kind, en spraken zachtjes :

« O Koningin, geweerdig mij te plukken. »

« Geweerdig mij te plukken », zeide de roos, en zij verspreidde op den adem van den zomerwind hare aangenaamste geuren.

« Geweerdig mij te plukken », zeide de lelie, terwijl zij haren kelk openplooide, geheel bepereld van den dauw.

« Geweerdig mij te plukken », zeide de margareta, die haren witten kraus ten toon spreidde, als ware het eene maagdenkroon.

En de kleine Maagd wandelde tusschen de lieve bloemen ; en daar in het lommer van eenen braambosch, boog het kleine kind het hoofd, stak zijne handjes tusschen het mos en plukte het nederig vioolije. Het arm bloempje, alleen onder zijne zusters, had niet durven zeggen : « O Koningin, geweerdig mij te plukken. » In deze bloem alleen, vond Maria haar welbehagen.

De Belgische Congo.

De Belgische Congo wijdt een artikel aan de betrekkingen der Belgen in andere landen. Dit schrift bespreekt de buitenlandsche betrekkingen van ons land, alzoo wat ten allen kante.

Vroeger bleven de Belgen meestal thuis : nu zijn zij niet meer bang van vreemde gewesten. En in die gewesten drijven zij handel en gaan er ondernemingen aan. De Belgen zijn gelijk verstout, en het artikel welk wij bespreken zegt dan ook « Grooter België. »

Voor ons land, zijn die betrekkingen met den vreemde niet alleen nuttig, maar ze zijn onmisselijk.

Vooreerst, wij zijn overbevolkt, en onze nijverheid brengt veel meer voort dan wij noodig hebben.

Dus, wij moeten, zooals men zegt zou, verstikken, of wij moeten elders verademing gaan zoeken.

En naar elders trekken en « de vliegende kraaie » spelen, het is wat de Belgen nu veel doen.

In China, bij voorbeeld, 't is verre genoeg, hebben de Belgen nu verscheidene ondernemingen vast.

Eene dier ondernemingen, is de ijzerenweg die ginder gelegd wordt van Peking naar Hankow.

Belgische ingenieurs en werklieden zijn derwaarts gekrokken, om er het werk dier baan af te doen.

In Rusland hebben de Belgen, in de laatste jaren ook allerlei groote ondernemingen aangegaan.

Talrijke fabrieken, waaronder veel glasblazerijen, zijn in Rusland door de Belgen opgericht.

De kapitalen welke in deze ondernemingen zitten, leggen aan om zeer winstgevend te worden.

De Belgen zijn nu nog onlangs naar een ander gewest van de wereld getrokken : naar Brazilie.

Brazilie, voorheen een keizerrijk, nu eene republiek, is een eindeloos zuid-amerikaansche land.

Er zijn ginder delfstoffen, gewassen en planten bij de macht die eene overrijke weerde hebben.

Maar in dit land, een werelddeel zoo groot, is er niemand die er boor of spade aanslaat.

Eene belgische maatschappij is tot stand gekomen, om ook in Brazilie zaken aan te gaan.

Die maatschappij zoekt de eindelooze wouden van caoutchouc-boomen ginder te ontginnen.

De maatschappij in kwestie, is gesticht te Brussel, met een kapitaal van 25,000,000 frank.

Ook nog in andere gewesten van Zuid-Amerika, zijn de Belgen er op uit om handel te drijven.

Dezelfde maatschappij, waarvan wij spreken, zou insgelijks ondernieming willen aangaan in Siam.

In dit aziatische rijk, zou er misschien ook al het een of ander te doen of te benuttigen wezen.

Drij Belgen zijn over kort naar de Philippijnen vertrokken, wegens den aanleg van eenen spoorweg.

Deze opzoekers in ginsche verre gewesten, zijn de heeren Goffin, Paulissen en Biermans.

Ook in Persië zijn de Belgen gaan zoeken, en zij hebben in het rijk van den Shah waarlijk gevonden.

Een merkelijk deel van de Perzische nijverheid, is nu in handen onzer landgenooten.

Deze durvendheid van de Belgen, is vooral gekomen sedert de congoleesche ondernieming.

Koning Leopold II heeft, door het beschaven en benuttigen van Congo, een groot voorbeeld gegeven.

Sedert de Congo grootendeels « belgisch » is, is er een « koloniale geest » in de Belgen gevaren.

Jacht naar geld en grootheld.

De zucht naar geld, naar stoffelijke genietingen, heerscht overal, of beter gezegd, is in onze maatschappelijke samenleving tot eene wezenlijke raserij geklommen : zelfs heeft zij een deel onzer landbouwbevolking aangedaan, die het vreedzame dorp ontvluchten, om, of in de stad de koortsachtige jacht naar fortuin te volgen, of de zeen over te varen en in de nieuwe wereld goud... gaan rapen.

Iedereen snelt voort, alsof men hoopte eens de woorden des Almachtigen van de hand te schudden : « In het zweet uw aanschijns, zult gij uw brood eten. »

—×—

Hedendaags, van de laagste tot de hoogste sport der maatschappelijke ladder, heerscht dezelfde overspanning. — De burger streeft den millionair, de millionair de koningin ter zijde. Men wil in eens rijk of gebrandmerkt zijn ; men wil vandaag in een paleis wonen, of morgen aan de bank des galeishoofs gekluisterd zijn.

Droevige samenleving !

En de gevolgen van die koortsachtige jacht naar fortuin ? Wij zullen hier al de bijzonderheden niet mededeelen, maar ons bepalen op statistieken der zinneloozengestichten te wijzen. In Engeland, klom het cijfer in vijf jaren van 17,462 op 21,334. In 1818 bedroep de optelling in Frankrijk, 9000 zinneloozen ; in 1834, 12000 en in 1835, verschrikkelijk ! 60,398. In België is de verhooging niet minder gevoelig ; in veertien jaren is er eene vermeerdering van 1590 dergelijke ziekegevallen.

—×—

De genieskundigen beweeren dat die verschrikkelijke en ongeneesbare zinneloosheid voortkomt uit de koortsachtige en onophoudelijke jacht naar grootheid en fortuin ; uit die rusteloze beweging, welke een groot redenaar op de tribuun brandmerkte met de woorden : « Men zou zeggen dat in onzen tijd, de mensch ongeduldig om te leven, aan de groote poort des levens den tijd der voldeiding niet meer geven wil. Wat in eens jaar gedaan werd, moet nu in eene maand voltrokken worden, wat eene maand eischte moet in eenen dag, in een uur geschieden. »

Ja, het is dit rusteloze jagen, dat leven vol brandend verlangen, vol hebben eerzucht, waarin de mensch wordt geslingerd, dat de groote bron is van snellen voortgang der hierboven aangewezen ongeneesbare zinneloosheid.

—×—

Wat schrikkelijke denkbeelden wekt die opmerking der wetenschap in ons op ! Schitteren en genieten is voor vele menschen het problema des levens. In onze dagen is de oplossing van dit raadsel verzeenvoudigd, alle genot kan tegen het gewicht van geld worden gekocht.

Het goud is, om zoo te zeggen, het genot in staven, men snijdt er beurtelings en naar verkiezing paleizen, paarden, feesten en wulpschend af. Van den anderen kant, is goud de glans en het leven, 't is bijna de roem. Het goud zal dus voor velen de eenige aandrift van het leven en de eindpaal der menschelijke eerzucht worden. En het einde voor velen ? Wij hebben het reeds aangetoond.

Zoo komt de mensch aan het graf, een langen sleep van bedrogene hoop achter zich trekkende.

Gevolgen der werkstaking.

De mijnwerkers van Charleroi hebben gedurende de afgeloopen werkstaking 484,729 dagloonen verloren ; die van het Centrum 200,579 en die van den Borinage 239,889.

Dat is voor Henegouw alleen 929,197 arbeidsdagen.

Het gemiddelde dagloon was in 1898 voor Charleroi op fr. 3 75, voor het centrum fr. 3.81 en voor den Borinage fr. 3.29 gerekend.

Het totaal verlies zou dan **3,361,568 fr.** bedragen, enkel aan arbeidsloon.

Maar sinds 1898 werden de loonen nog verhoogd.

Daarbij zijn de hulpkassen totaal uitgeput, wat nog een verlies van 60 tot 70,000 fr. uitmaakt.

En dat voor Henegouw alleen !

Een beroerde boel.

Geen lamp heeft thans meer licht genoeg.
Geen brandkast is meer dicht genoeg.
Geen woning is meer mooi genoeg.
Geen garçon krijgt drinkgeld genoeg.
Geen spoorlijn gaat meer gauw genoeg.
Geen taille is meer nauw genoeg.
Geen geldbeurs is meer vol genoeg.
Geen uitgaansdag meer gek genoeg.
Geen mode is meer dwaas genoeg.
Geen knecht is thans meer baas genoeg.
Geen ondertwijs neutraal genoeg.
Geen kind is meer brutaal genoeg.
Geen werkman krijgt meer loon genoeg.
Geen reclaam maakt vertoon genoeg.
Geen bruid heeft meer fortuin genoeg.
Geen kluchtspel is meer schuin genoeg.
Geen dienstmaagd is meer chic genoeg.
Geen clown is meer komiek genoeg.
Geen winkel is meer fraai genoeg.
Geen orgel maakt lawaai genoeg.
Geen sportman is meer wild genoeg.
Geen almoes is meer mild genoeg.
Geen messje is thans geleerd genoeg.
Geen vrouw geëmancipeerd genoeg.
Geen dagblad geeft meer stof genoeg.
Geen sprookjeel is meer grof genoeg.
't Is 't onvolmaakte op deze aard,
Dat zoo-veel stof tot klagen baart.

DE LIBERALE PERS

is steeds op zoek naar zoogezegde « *CLERICALE SCHANDALEN.* » Of nu die schandalen bestaan of louterte nitvindsels zijn, daar bekreunt zich de geuzenpers hoegenaamd niet om.

Het tongersch geuzenblaadje heeft daar ook een handje aan. Sedert weken, staat het *Journalleke* vol schandalen die enkel bestaan in de verbeelding diergenen die ze uitgevonden hebben.

Als het geuzenblaadje maar tegen het priesterkleed kan bassen, is het tevreden ; verder vraagt het niets.

Lastert maar, lastert maar ! er zal altijd iets van overblijven. Die woorden van den vader der leugen, worden nu door de liberale bladen op eene schandelijke manier toegepast.

Te Choisy le-Roi (Frankrijk) woont een docter, die de uitlevorende geneesheer is van een gesticht van openbare hulpverleening.

Die kerel was aangeklaagd van monsterachtige feiten. Het parket gaf een mandaat van aanhouding tegen dien geneesheer.

De geuzenpers verdraait op eene schandelijke wijze het gebeurde : het officieel gesticht, waar die geneesheer werkzaam was, wordt een *katholiek* gesticht ; de docter wordt als een « *gekend clericaal* » gebrandmerkt.

Het artikel is getiteld *Acta Sanctorum*.

Welnu, wij vragen of het niet afschuwelijk is zoo'n artikel uit te werpen ?

Het gesticht is eene *officieele* instelling, en de geneesheer zal dus wel tot de vrijdenkerij behooren ; 't zal wel een politiek broerke zijn van de geuzen.

Laf is het dan te zeggen dat de katholieken aan deze feiten schuldig zijn !

Laf is het, zoo eerloos te liegen en al wat er gebeurt, op de kap te schuiven der clericalen, zooals men tegenwoordig gewoon is te doen, zelfs zonder de minste reden !

Zal de geuzenpers, beter ingelicht, hare deugnieterij herroepen ? Dat is hare gewoonte niet.

Maar men ziet aan dat onbermhartig liegen en lasteren, wat geloof de liberale pers verdient als zij zegt dat de godsdienst haar onverschillig en zij de..... verdraagzaamheid in persoon is !

En nu vragen wij het aan onze lezers : welk vertrouwen kan men in zulke pers, in zulke partij hebben ?

Den 13 October aanstaande, zullen onze deftige medeburgers nogmaals eene duchtige rammeling geven aan de aanhangers van zulke partij en van zulke drukpers. En zij zullen hunne klopping niet gestolen hebben. Wel integendeel !

Verwereldlijking der Hospitalen.

Wij hebben 't verledene week nogmaals gezegd en wij kunnen er niet genoeg op aandringen : een der voornaamste punten van het programma der tongersche geuzerijis de verwereldlijking der Hospitalen, dit is te zeggen de vervanging der Liefdezusters door wereldlijke en het betaalde ziekenoppassters.

Onze liberalen hebben dit in den tijd luidop verklaard, en over eenige jaren schreef het geuzenblaadje schandalige artikels tegen de Liefdezusters die met eene grenzeloze zelfopoffering de aan hunne zorgen vertrouwde kranken in de Hospitalen oppassen.

Welnu, geachte lezers, in Frankrijk heeft men de Hospitalen verwereldlijkt, dit is te zeggen vergeusd.

Ziehier eenige gevolgen van die liberale nieuwigheid :

Sinds dien zijn de zieken veel slechter verzorgd ; daarentegen moeten de ziekenoppasstera veel meer betaald worden.

Eenige cijfers ontleend aan een artikel van M. de Bonnefon toonen zulks.

« De Augustijner-zusters vervulden reeds 1200 jaren hunnen dienst, toen ze buiten de Parijzer hospitalen werden gezet. Den dag hunner afdanking, waren zij zonder woon en wisten niet waar hunnen intrek nemen. Twintig zusters kostten in een gasthuis 4000 franken, terwijl aan 44 ziekenoppasters, 66,000 fr. worden betaald.

Te Ivry heeft de verwereldlijking eene eerste maal 300,000 fr. gekost. Daarenboven moet er ieder jaar nog 43,000 fr. worden uitgegeven.

Het Cochin gasthuis heeft, voor de verwereldijking, 134,000 fr. moeten betalen. Daarbij beloopt de jaarlijksche vermeerdering van kosten 18,000 franken.

Het afschaffen van vleeschderven en het meerder gebruik van wijn door de ziekenoppasters, veroorzaakt ieder jaar, in het gasthuis *l'Assistance*, 216,000 fr. uitgaven. Om deze overdreven geldverkwisting wat te verbergen, heeft men het voedsel der zieken moeten verminderen.

Ieder bed kostte vroeger in de hospitalen gemiddeld 1200 fr. 's jaars. Daar waar de zusters zijn uitgedreven, kost het en 2700 fr. De dagelijksche kosten per zieke beloopen gemiddeld fr. 2.30 ; heden is het mid tental fr. 4.20.

Eene toezichster ontvangt 2100 fr. ; eene ondertoezichster 1800 fr. en aan die jaarwedden is het nog niet altijd gemakkelijk het noodige personeel te vinden. Eene zuster ontving in 't geheel per jaar 200 frank. »

Wat dunkt u daarvan, geachte lezers ? Mooi niet waar ?

Zoo gij nu verlangt dergelijk stelsel hier zien in te voeren, stemt dan den 13 October voor de geuzen. Gij zult naar wensch gediend worden.

DE MEETING

onlangs door onze liberalen belegd, met medehulp der socialisten en der schismocraten, alschoon hij op een echt fiasco uitkwam, is niettemin rijk in nuttige leringen.

Hij toont, op de klaarste wijze, de diepe verandering welke de tongersche geuzerij deze laatste tijden ondergaan heeft.

Diezelfde liberalen, die nog over korte jaren hunne behoudsgezinde gevoelens aan den dag legden, stellen zich heden in het openbaar ten toon, in gezelschap der socialisten.

Het geuzenblaadje kondigt heel natuurlijk dien meeting aan, en in het verslag dat het over de vergadering maakt, zwaait het denzelfden lof den doctrinair en den socialist toe, zonder het kleinste onderscheid tusschen hun beide te maken.

Het tongersch publiek, dat klaar in al die zaken ziet, vraagt zich af of wij dittelfde hartroerend verbond zullen zien hernieuwen tijdens onze aanstaande gemeentekiezingen. Zullen wij te Tongeren zich het woord van Augeels zien verwezenlijken : Het liberalismus zal de roode vlag volgen, of het zal niet bestaan ?

Zullen er, op de liberale lijst, socialiste candidaten staan ? Zullen de tongersche liberalen de mannen van *Vooruit* volgen en zich ootmoedig voor hunne nieuwe hondgenoten neerbuigen ?

Een klein antwoordje wegens het geuzenblaadje op deze enkele vragen zoo opprechtst aan pas komen.

Het publiek zou daarin meer genoegen scheppen dan in de hatelijke en persoonlijke aanvallen, welke het geuzenblaadje, jaar in, jaar uit, tegen de meest geëerbiedigde mannen onzer stad richt.

M. Desmaisières,

de achtbare volksvertegenwoordiger van Tongeren, zal op **donderdag, 8^en Juni,** dag der foor, in het lokaal der Land- en Tuinbouwmaatschappijen, in het Koffiehuis *Allée Verte*, Kielenstraat te Tongeren, van tien ure tot een, de personen ontvangen die hem verlangen te spreken.

DE KAMER.

Zitting van 24 Mei.

BEGROOTING VAN LANDBOUW.

De heer Gielen. — De geschiedenis van dien alouden verstooteling : de landbouw, is wel droevig ; ten alles tijde werd hij missend, van het Romeinsch tijdvak af tot heden toe. Uit den bloei van het nijverheidstijdvak, welke in den beginne den landbouw deed lijden, is er een weldaad voortgesproten, waaruit de landbouw nut mocht trekken ! De landbouw richtte zich langzaam in op nijverheidsvort, en is ten slotte wetenschappelijk geworden. Daarna ontstond de samenwerking, welke heden den landbouw meer deed vooruitgaan.

Een katholiek minister heeft den landbouwdienst heringericht, en ik breng hulde aan het groot vernuft van het hoofd des departements. Toch vestig ik zijne aandacht op de trage ontleding van meststoffen, door landbouwers aan de laboratoriums gevraagd. Daardoor komt het, dat de syndicaten de rekening van ieder hunner leden niet kunnen opmaken. Toch zouden vier dagen voldoende zijn om den uitslag der ontleding mede te deelen.

De regeering is aanmoediging verschuldigd aan

HET VOLK VAN DEN MIST

1ste VERVOLG.

II.

DE EED.

Arthur Beach, Jane's broêr, stond buiten het vertrek, wachtende om Leonard te spreken, doch deze snelde sprakeloos weg en trok de deur achter zich toe. Daarbuiten vielt de sneeuw, doch niet zoo dik om het licht der maan te verduisteren, welke tusschen de takken der naakte boomen scheen.

Leonard wandelde de dreef door en had bijna de poort bereikt, toen hij in de aneeuw het gekraak van voetstappen achter zich hoorde. Met eene uitroeping keerde hij zich om, want hij was niet in eene luim om nog met Arthur Beach, door wien hij meende gevolgd te zijn, een gesprek te voeren. Tot zijne verbazing was het echter de jonge Beach niet, maar Jane zelf, die hem in dit oogenblik, bij aneeuw en maanlicht, schooner toescheen dan hij haar ooit had gezien.

Jaren later nog kwam zij hem voor den geest, zooals zij daar stond in dit oogenblik, slank en rijzend van gestalte, haar kastanjebruin haar als beperiord door de valleude aneeuw, met de oogen vol medelijden op hem gericht.

— Leonard ! bracht zij gejaagd uit ; waarom zijt gij vertrokken zonder afscheid te nemen van mij ?

Hij blikte een wijl op haar neer, alvorens te antwoorden, want hij voelde dat het voor wele jaren de laatste maal was dat hij tot haar spreken zou en zijne oogen vestigden zich op die zijner geliefde, zooals wij staren op hen die wij beminnen, als het graf ons voor eeuwig van hen komt ontrukken.

Ten slotte sprak hij, zonder opgewondenheid, zonder gramschap :

— Gij vraagt mij waarom ik het huis verliet zonder u vaarwel te zeggen, Jane ? Wel, omdat uw vader mij aan de deur heeft gezet en mij verboden heeft nog langer met u in betrekking te blijven.

— Leonard ! riep zij uit, hem met de hand grijpend.

— O, laat mij alles zeggen, dat het mij van het harte rij ; het zal wellicht misverstand verwijderen. Uw vader stuurde mij weg, omdat mijn vader al mijn geld heeft verspeeld. Gij ziet het, de zonden van den vader kleven op de kinderen... En M. Beach heeft me met des te meer bitterheid en spoed zijn huis ontzegd, omdat hij u wenscht te verzoenen met den jongen M. Cohen, den nieuwen eigenaar van Outram.

Jane verbleekte.

— Ik weet alles, alles, murmelde zij, maar ik haat hem, Leonard, ik haat hem. Ik sterf liever dan hem te trouwen.

— Men sterft niet als men wil, Jane, wedervoer hij kalm.

— Leonard, Leonard, wees zoo harteloos niet. Waar gaat gij heen en wat ga ik doen ?

— Luister goed, Jane ; alles hangt af van u. Steunt gij op mij, zoo steun ik op u. De kans is tegen mij gekeerd, doch ik ben maar genoeg om den tegenspoed in de oogen te zien. Ik bemin u en om u te winnen, wil ik het bovenmenschelijke doen. Maar dat is eene kwestie van tijd, van jaren misschien.

— Oh, gij weet niet wat ik u ten hen moet verdragen om uwentwil.

— Dat de duivel hen hale ! mompelde de jongeling tusschen de tanden. Ziehier Jane, zegde hij luid, wat u te doen staat : binnen zes maanden zijt gij meerderjarig en in ons land kunnen alle machten te samen eene vrouw niet dwingen een man te trouwen, dien ze niet trouwen wil. Nu, zij kent mijn adres in de stad ; brieven zullen mij daar toekomen en zal het u mogelijk vallen te schrijven, ommogelijk zal toch het niet zijn. Hebt gij mijne hulp noodig, wat gij mij zien, ik verwacht uwe brieven. Doch als ik niets van u ontvang, dan zal ik begrijpen dat gij niet wenscht te schrijven of dat uw nieuws voor mij te pijnlijk om lezen zou zijn. Hebt gij goed begrepen, Jane ?

— Zeker, zeker, doch wees zoo ruw niet.

— Oh, ik lijd genoeg en ik moet de dingen zeggen zooals ze zijn — het is wellicht de laatste maal dat ik u zie.

Op dit oogenblik hoorde men in de verte de deur openen en de stem van den dominee weerklonk door den tuin : Jane ! zijt ge buiten, kind ?

— Hemel ! zegde het meisje ; moeder moet naar mijn slaapkamer gegaan zijn en geen hebben dat ik buiten was. Ik word onophoudelijk bewaakt. Wat moet ik doen ?

— Terug binnen gaan en zeggen dat gij mij vaarwel zijt komen zeggen. Het is geen misdaad ; zij zullen er u niet om dooden.

— Neen, dat niet, maar boven zulk een leven verkies ik den dood, snikte het meisje, terwijl het lieve hoofd op den schouder van den verstootene rustte.

Hij drukte een kus op het reine voorhoofd en tranen, waarover hij zich niet schaamde, mengelden zich met de hare. Doch het geroep aan de deur werd luider en luider en Jane rukte zich los uit die laatste omhelzing.

— Ik vergat het bijna, bracht zij snikkende uit ; hier is een afscheidsgeschenk ; bewaar het in aandenken van mij.

En zij stopte hem een pakje in de hand, eene laatste maal drukte hij haar aan de borst en het volgende oogenblik was zij verdwenen in de duisternis, verdwenen uit zijne oogen en uit zijn leven, doch niet uit zijn geest.

— Een afscheidsgeschenk in aandenken van haar, zuchtte de verlatene. Hij opende het pak ; het bevatte een gebedenboek en bij het maanlicht zag hij haar naam geschreven op de eerste bladzij. Dit was alles en het boek in den zak stekende, verliet hij de plaats, die hem voor eeuwig in het geheugen blijven zou en sloeg den weg naar de dorpsherberg in.

Zijn broer Tom wachtte hem daar in het kleine vertrek naast de gelagzaal, waar, onder een sober maal, Leonard verhaal deed van zijn bezoek bij M. Beach ; voorwaar, een vroolijk maal was het niet en weder zaten de twee broders stilzwijgend tegenover elkaar, toen eenslaps de oudste zegde :

— Wat zoudt gij er van denken, Leonard, zoo wij eens voor de laatste maal het kosteel onzer vaderen gingen zien ?

— Als het u niet te veel pijn doet, Tom, dan wel.

— Arme jongen, sprak Tom, terwijl hij de magere hand op Leonard's schouder liet rusten ; een beetje pijn minder of meer, wat kan het ons deren ?

Daarop vertrokken zij. Een kwart uurs wandelen bracht hen aan de *Hall*. Het sneeuwde niet meer en het was een klare, heldere nacht. Aan de veiling, die een oud huis soms aan het wrak van een verloren schip doet gelijken, ontwaarde men geen spoor meer. Noch had het oude kasteel er grootscher, statiger uitgezien, noch had het zoozeer van het verleden gesproken, dan het deed in dezen nacht tot de beide van hun erfleel beroofde broeders.

In stille wandelden zij rond. Geen boom was er, of zij kenden hem, zij hadden hem lief en zoo naderden zij de deur van het jachtverlrek ; meer uit gewoonte dan om eene andere reden draaide Leonard de kruk om ; tot zijne verbazing was de deur open, want in de haast der veiling had men vergeten ze te sluiten.

— Laat ons binnentreden, zegde hij stil.

Hetzelfde gevoel dreef hen aan. Zij traden binnen en wandelden van vertrek tot vertrek tot zij eene groote eiken zaal bereikten, met een gewelf als het schip eener kerk en die het licht ontving door zeer hooge geschilderde ramen. De wapens van minstens geslacht der Outrams waren in die ramen geschilderd en twee schilden waren voorbereid om de wapens te ontvangen van sir Thomas Outram, den bankroetier en zelfmoordenaar, en van wijlen lady Outram.

— Wat droevig einde van een geslacht, zuchtte Tom ; deze schilden zullen wel nooit meer ingevuld worden.

— Oh, wie weet, antwoordde zijn broer. De Cohen's zullen wel een soort van wapen vinden. Als zij het niet bezitten, zullen zij er wel een aankoopen.

— Ik hoop dat ze dan de welvoegelijkheid zullen hebben andere ramen te kiezen.

Weer trad het stilzwijgen in en als met eerbied aanschouwden de broeders de zesters, gelaagen van zoovel verloren grootheid, en vielen hunne blikken daarna op de portretten der Outrams, die van uit hunne eiken omlijstingen neerzagen op de laatsten van hun geslacht.

Per ardua ad astra ! Door volharding tot hooger, door den strijd tot de sterren, aldus was de familiekenspreuk, die stond onder menig portret, terwijl anderen voor leus hadden genomen : *For Heart, Home and Honour* — voor hart, huis en eer !

— Voorwaar, zuchtte Tom, als ooit Outrams zich eene leus voor oogen hadden te houden, dan zijn wij het : *Per ardua ad astra*, ja, wij moeten ons omhoog werken ; ons hart is gebroken, ons huis is ons ontnomen, onze eer is bevlekt, er blijft ons niets over dan de strijd tot hooger.

Het vuur van een nieuwen geestdrift kleurde zijn gelaat, terwijl hij sprak.

— Leonard, ging hij voort, waarom zouden wij niet herop bouwen, wat wij verloren hebben ? Ons blijft de leus onzer familie, laat ons die naleven, een van ons beiden zal haar tot waarheid brengen.

— Wij kunnen het beproeven, antwoordde Leonard ; en mislukken wij, dan blijven ons de sterren over, zooals voor ieder stervelnig.

— Leonard, wedervoer zijn broer stil, wilt gij een eed zweeren met mij ? Het is kinderachtig, maar in de omstandigheid, waarin wij ons nu bevinden,ligt er soms wijsheid in kinderlijkheid.

— Welke eed ? vroeg Leonard.

— Deze : dat wij Engeland zullen verlaten en fortuin zoeken in een vreemd land — genoeg fortuin om ons verloren huis terug te koopen ; dat wij nooit hier zullen terugkeeren, of wij moeten dit fortuin bezitten ; en dat alleen de dood ons van dit doel kan afhalen.

Leonard aarzelde een wijl en sprak daarna :

— Ja, als Jane mij vertraudt, dan wil ik zweeren.

Tom zag rond, als zocht hij een passend voorwerp en plots viel zijn oog op wat hij zocht. Een groot deel der meubelen, waarbij ook de familieportretten, was ingekocht door den nieuwen eigenaar en tusschen de gebieden voorwerpen was ook een oude en kostbare bijbel, rustende op een eiken bedstoel in het midden der zaal. Op dien bedstoel trad Tom toe, gevolgd door zijn broer en daar, de hand rustende op het heilig boek, sprak de oudste met eene stem, die geen twijfel liet over de ernstigheid zijner bedoeling :

— Wij zweren, zegde hij, op dit boek en voor God, onzen Schepper, dat wij dit huis zullen verlaten dat eens het onze was en het nooit meer zullen terugzien, of wij zullen het weer het onze noemen. Wij zweren dat wij dit, het doel onzes levens, zullen betrachten, tot de dood ons het leven beneemt ; en mogen schaude en ondergang op ons neerdalen, zoo wij, zoolang wij macht en rede bezitten, aan dezen eed te kort komen. Zoo helpe ons God !

— Zoo helpe ons God ! herhaalde Leonard.

Aldus, in het huis hunner vaderen, in de tegenwoordigheid van God alleen en van de beeldtenissen hunner voorouders, offerden Thomas en Leonard Outram hun leven op voor dit groote doel. Wellicht was het kinderachtig, doch ei tomin was het plechtig en roerend. Hun to-stand scheen hopeloos, voorwaar ; maar het geloof kan bergen verplaatsen en een vaste wil brengt ons ver. Dat gevoelden zij in dit uur. Zij hadden de overtuiging dat een hunner het doel bereiken zou, alhoewel zij niet voorzagen wat al strijd er zou dienen geleverd te worden, om er te geraken.

's Anderdaags vertrokken zij naar London en wachtten daar eenigen tijd ; maar van Jane Beach kwam er geen woord, en de ketting van den eed, door hem gezworen, kluisterde zich om Leonard Outram's nek.

Drie maanden later waren de beide broeders op reis en naderden de kusten van Afrika, het land der slavenhandelaars en der slaven, het land der Kinderen van den Mist.

III.

ZEVEN JAAR LATER.

— Welk uur is het, Leonard ?

— Elf ure, Tom.

— Reeds elf ure ? Bij zonsopgang zal mijn uur geslagen zijn. Herinner u : Johnson stierf ook bij de morgendschemering en Askew eveneens.

— Om 's Hemels wil, spreek daar niet van, Tom ; niemand weet wanneer hij zal sterven.

De zieke lachte ; het was de schaduw van een lach, reeds een half doodsgerutbel.

— Het is de moeite niet weerd, er over te spreken, Leonard, het licht dooft uit, ik geeuw het. Mijn geest is helder en niettemin zal ik sterven bij zonsopgang. De koorts heeft het leven uitgebrand. Hebik gijld, oude jongen ?

— Een beetje, Tom, van huis.

— Van huis ? Wij hebben geen huis, broeder.